

Co kluci provedli?

Vzdělávací cíl: Žáci s pomocí fotografie vnímají události 28. října 1918 perspektivou dobových aktérů - dospívajících chlapců. Při analýze fotografie a souvisejících dobových pramenů porozumí symbolickým významům zobrazeného jednání. Učí se formulovat hypotézy podložené analýzou konkrétních pramenů.

Klíčová slova: vznik ČSR, symboly, dobové perspektivy, formulujeme a ověřujeme hypotézu

Práce s jednotlivými slidy:

Poznámky:

1 ZKOUMÁNÍ FOTOGRAFIE (2 min.)

Prohlížení fotografie s pomocí lupy a četba popisky.

Popiska přibližuje žákům základní kontext snímku (objekt na fotografii je poštovní schránka). Učitel může doplnit informace o převratu 28. října 1918.

2 POPIS FOTOGRAFIE (3 min.)

Označování důležitých postav a prvků na fotografii a jejich popis.

Žáci pravděpodobně neurčí, že chlapci na snímku přetírají rakouskou orlici, přesto mohou označit řadu důležitých prvků: poštovní schránku, nástroj (štětec), nejasný prvek v centru schránky, zaujetí chlapců, dobové oblečení, popisek na fotce, logo fotoateliéru Krátký.

3 FORMULOVÁNÍ HYPOTÉZY (5 min.)

Formulování hypotézy ohledně situace, kterou fotografie zachycuje, do textového pole.

Učitel vytváří bezpečné prostředí, kdy žáci nemají obavy z chyby a formulují různé hypotézy. Přestože nemají dostatek informací, aby správně určili účel jednání chlapců, i nepřesné odhady je mohou produktivně vtahovat do situace zachycené na snímku.

4 ZKOUMÁNÍ DALŠÍCH PRAMENŮ A DOPLNĚNÍ HYPOTÉZY (5 min.)

Zkoumání pramenů v doplňkové galerii a doplnění popisu ústřední fotografie.

Po úvodní motivační fázi žáci v tomto kroku upravují své původní hypotézy. V rámci galerie získají informace, díky nimž vnímají dobový kontext, a mohou tak lépe objasnit účel jednání chlapců.

Klíčový je novinový článek z regionálního tisku, který doplňuje informace o převratu a dokládá významný podíl mládeže na dramatickém dění v Kolíně. Představu o průběhu události doplňuje dvojice dobových fotografií (obyvatelé Kolína 28. října 1918 strhávají rakouské orlice, nápisy a další symboly monarchie).

5 VCÍTĚNÍ SE DO POSTAV (5 min.)

Zaujmutí perspektivy dobových aktérů a vcítění se do jejich situace. Zapisování možných promluv a myšlenek chlapců do předznačených polí ve fotografiích.

V tomto úkolu mohou žáci volně rozvinout svou představivost. Odhadují myšlenky, pocity či promluvy chlapců, kteří se ocitli ve víru dramatických událostí spojených s rozpadem monarchie (ti dospěli se snad zbláznili; můžeme si dělat, co chceme a nikdo nás nepotrestá; mám radost, že skončila válka). Díky vcítění si žáci tvoří silnější vztah ke zkoumané události, což je může motivovat k hlubšímu zájmu o historické souvislosti.

6 INTERPRETACE PRAMENŮ (5 min.)

Žáci se na základě předchozí analýzy fotografie a dalších pramenů do textového pole zamýšlejí nad příčinami jednání chlapců: ? Proč to kluci provedli? Mají též otevřený prostor pro otázky: ? Na co byste se kluků chtěli zeptat?

Žáci v závěru cvičení shrnují výsledky pátrání. Měli by porozumět tomu, že se chlapci účastnili dramatických událostí spojených s rozpadem habsburské monarchie a vznikem Československa. Přetírání orlice na poštovní schránce nebylo v tomto kontextu pouhou lotrovinou či vandalismem, ale politickým gestem. Chlapci mohli napodobovat dospělé, kteří ničili symboly monarchie. Zůstává otázkou, nakolik tomuto jednání sami rozuměli. Zda vnímali jeho politický rozměr, či je jen strhla „karnevalová“ atmosféra převratu.

Kompozice pramenů umožňuje žákům, aby klíčový mezník moderních československých dějin vnímali perspektivou dobových a navíc generačně blízkých aktérů - chlapců. Vznik ČSR ve škole většinou vykládáme z perspektivy „velkých“ aktérů - politiků, cvičení nabízí i další (žákům bližší) pohledy na významné události.

Další možnosti zapojení do výuky:

Na cvičení lze navázat výkladem politických událostí spojených se zánikem monarchie a vznikem ČSR. Učitel může využít motivační efekt zaujetí dobové aktérské perspektivy.